

ת"פ 7629/11/17 - מדינת ישראל נגד גרצ'יה איסקיאן

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 7629-11-17 מדינת ישראל נ' איסקיאן

לפני כבוד השופט אבי לוי

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

הנאשם

גרצ'יה איסקיאן

גזר דין

זהו גזר-דין בעניינו של הנאשם, גרצ'יה איסקיאן, אשר הורשע לפניי בהתאם לכתב-אישום מתוקן אשר הוגש נגדו (בגדרו של הסדר-טיעון) בעבירה של **החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית**, בניגוד לסעיף 7(א) ו- (ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**" או "**החוק**"). העבירה הנ"ל **נעברה ביום 22.10.17**, לפני כמעט ארבע שנים ; כתב-האישום המקורי הוגש כשבועיים ימים לאחר ביצוע העבירה והמעצר (בתחילת חודש נובמבר 2017); הסדר-הטיעון הושג בין הצדדים והוצג ביום 30.1.18. בו-ביום הורשע הנאשם על-סמך הודאתו. גזר-הדין ניתן רק היום.

הטעם להשגה זו בגזירת הדין נעוץ בנסיבותיו המיוחדות של הנאשם, אשר חייבו, לטעמי, לפסוע במשעולי השיקום ובמסילותיו חרף מהמורות רבות אשר ניצבו בדרך; הצעידה בדרך זו נעשתה בשיתוף עם שירות המבחן, סגוריותו המצוינת של הנאשם ומשפחתו ובסיועם. ארגון "עמך, המרכז הישראלי לתמיכה נפשית וחברתית בניצולי השואה והדור השני" העמיד לרשותנו פלטפורמה לביצוע ניסיון רציני להחזיר את הנאשם שלפניי להלך בדרך המלך, בה צעד עובר לשירותו הצבאי; לחזור את שריון-הקשיחות, שעטה עליו הנאשם (ככל הנראה תסמין של ההפרעה הפוסט-טראומטית שממנה הוא סובל); ולבסוף, להענישו בגין מעשה העבירה שאותו ביצע, באורח אשר יביא בחשבון את מניעיו בביצוע המעשה, את המצב הנפשי הקשה המלווה אותו מזה שנים ואת מאמציו הכנים לפרוץ את "מסך הלם-הקרב", בו היה נתון כדי לחזור לחברה כאזרח תורם ומועיל - ולא כעברין, המשתמש בסמים ואולי אף מספק סמים לזולתו.

בבסיס ההליך המשפטי בעניינו של הנאשם, ניצבת הרשעתו **בהחזקה של 59.3856 גרם נטו של סם מסוג הרואין בתוך 13 אריזות**. על פי עובדותיו של כתב האישום המתוקן, בזמנים הרלוונטיים, התגורר הנאשם בדירת סבתו ברחוב כנרת 3, בחיפה. בתאריך 22.10.17, החזיק הנאשם בדירה סם מסוכן מסוג הרואין במשקל הנ"ל, שלא לצריכתו העצמית וללא היתר כדין. הסמים הוחזקו בתוך 13 אריזות סגורות כשמתוכן היו 10 אריזות סגורות המכילות סם מסוכן מסוג הרואין, במשקל כולל של 45.141 גרם נטו, בתוך שקית ניילון ו-3 אריזות סגורות המכילות סם מסוכן מסוג הרואין, במשקל כולל של 14.2446 גרם נטו.

לאחר הרשעתו על סמך הודאה, הופקו בעניינו של נאשם זה, לבקשתי, שורה של תסקירים מאת שירות המבחן, כשבתווק, נערכו דיוני מעקב בבית המשפט ובמסגרתם אף נשמעו טיעוני הצדדים לעניין העונש. תמציות תסקירים אלו

ועיקרי הדיונים שנערכו מעת לעת יובאו להלן בקצרה. יוער, כי תיאור התהליכים הממושכים, שאותם עבר הנאשם בתיק זה במרוצת השנים, הן אלו הטיפולים הן אלו האישיים, חיוניים להבנת ההתפתחות החיובית שחלה בנאשם והערכת סיכויי שיקומו, כפי שיפורטו בהמשך.

תסקיר מיום 18.4.18

בתסקיר זה תואר רקעו של הנאשם. צוין כי הוא בן 34 שנים, רווק. תושב חיפה; הוא עלה ארצה עם משפחתו בשנת 93'. עד למעצרו עבד כנהג בחברת הובלות; לסירוגין עבד כמבצע-קעקועים. הוא השלים 12 שנות-לימוד במסגרת בית-הספר "אורט" ועבד בתחום הנגרות עד לגיוסו לצה"ל. הוא שירת בצה"ל כלוחם במסגרת יחידת "דוכיפת". לפני קצינת המבחן, הציג הנאשם תעודת הערכה והצטיינות על מילוי תפקידו ועל הנחישות, החתירה למגע בקרב ועל מקצועיות. הנאשם סיפר שהשירות הצבאי היה משמעותי עבורו והקנה לו תחושת הערכה והוקרה; עם זאת, הוא תיאר חוויות רגשיות קשות ומורכבות, במיוחד במפגש עם פצועים והרוגים, תמונות אשר ליוו אותו תקופה ממושכת. קצינת המבחן ציינה, שלהערכתה הנאשם יכול וסובל מ"פוסט טראומה לא מאובחנת ולא מטופלת מתקופת הצבא שמלווה אותו עד היום".

בתום השירות הצבאי עבד הנאשם 3 שנים כמאבטח באמצעות חברת כוח-אדם ובהמשך עבד בעבודות מזדמנות ומגוונות בין היתר בתחום הנהיגה והפעלת המכונות. הנאשם הסביר את חוסר-היציבות במסגרת התעסוקה על רקע תחושת חוסר-סיפוק.

משפחתו הגרעינית היא נורמטיבית ובעלת ערכים תקינים, לדבריו.

עברו הפלילי נקי.

הנאשם אישר, שבמהלך השירות הצבאי, השתמש בקנבים על-מנת להתמודד עם קשייו הרגשיים והמשיך לעשות שימוש בסם זה לאורך השנים. בגיל 28, בהשפעת חבריו, החל להשתמש בהרואין ועד למעצרו השתמש באורח ספוראדי בגראס ובהרואין. במהלך השירות הצבאי נרשם לו סם-שינה "נוקטורנו" והוא ממשיך לעשות בו שימוש ברציפות. לדבריו, מאז המעצר חדל לעשות שימוש בסמים.

בבדיקת-שתן שנערכה לו נמצאו שרידי "הרואין ובנזן" אך לטענתו, הדבר נבע משימוש בכדורי-שינה ולא משימוש בסמים.

בכל הנוגע לעבירה עליה הוא נותן את הדין כאן, הוא הביע חרטה, והסביר שביצע אותה על רקע היעדר-תעסוקה ולחץ כלכלי בו היה נתון. קצינת המבחן התרשמה מהשלכת האחריות לביצוע המעשה על גורמים חיצוניים. עם זאת, הוא הבין את חומרת המעשה וטוען שלמד את לקחו. המעצר ומעצר הבית חידדו, לדבריו, עבורו את הגבולות. הוא לא הפר את תנאי החזקתו מעולם.

התרשמות קצינת המבחן הייתה מאדם המחוסר מודעות ותובנות בכל הקשור לשימוש בסמים ולעיסוק בסמים. הוא מחובר להשלכות מעורבותו בעבירה הנדונה על עצמו ועל משפחתו. כל האמור מלמד כי בהיעדר טיפול בנושא הסמים, קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות דומה בעתיד. לפיכך, אף **לא הייתה בפי שירות המבחן המלצה טיפולית** ומשכך

גם לא הייתה בנמצא המלצה על חלופות ענישה או על שיקום במסגרת הקהילה, העשויות להפחית את רמת הסיכון הגבוהה להישנות התנהגות כאמור.

דין מיום 1.5.18

לאחר קבלת חוות-הדעת האמורה, נערך דיון בבית-המשפט בעניינו של הנאשם. לנוכח בקשת ההגנה לבחון שוב את התרשמות שירות המבחן, שלפיה הנאשם ממשיך לעשות שימוש סמים אופיאטים התבקש שירות המבחן לערוך בדיקות אל מול מומחים בתחום הסמים על-מנת לוודא, אם אכן ממצאי בדיקת דגימות השתן הם חד-משמעיים ומה משמעותם.

תסקיר מיום 28.5.18

בתסקיר זה עמדה קצינת המבחן על כך, שלדברי הנאשם, הוא סובל מקרע בתופי האוזניים ולפיכך סובל מצפצופים ורעשים באוזניים המשפיעים על איכות-שנתו; לפיכך, הוא נוטל כדורי-שינה מסוג "נוקטורנו פורטה" על-פי מרשם (מרשם מיום 6.5.18 הוצג לקצינת המבחן). עם זאת, לא הוצגה חוות-דעת רפואית המסכמת את מצבו בהקשר הנדון. בדיקות נוספות של שתנו לימדו גם כן על שימוש ב"בנזו" (סמים ממשפחת הבנזודיאזפינים) ו-"הרואין" אך עלה מבדיקות מול מומחים שסם-השינה, שאותו הוא נוטל (על פי מרשם) בהחלט עלול להביא לגילוי ממצאים דוגמת אלו שצוינו בתסקיר. השיחה עם הנאשם הותירה רושם של חוסר-בהירות ביחס לצריכת חומרים פסיכו-אקטיביים על-ידיו. השירות התחזק בדעתו, שלנאשם כוחות-אגו חלשים וכי הוא מתקשה לערוך התבוננות פנימית ולבחון לעומק את העומד בבסיס מעורבותו בעבירה הנדונה כאן. ההתרשמות אף הייתה של גישה מניפולטיבית, שנועדה לשרת את צרכיו. נאמר, כי הנאשם מתקשה לפתח מודעות ותובנה באשר לדפוס-התנהגותו הבעייתיים, וקיים סיכון להישנות התנהגות שולית ועוברת חוק עתידית. לפיכך, **לא הובאה המלצה טיפולית אלא המלצה לענישה מוחשית ומרתיעה** דהיינו מאסר בעבודות שירות.

דין מיום 31.5.18 - טיעונים לעניין העונש

בדיון שנערך ביום 31.5.18, לנוכח ממצאי התסקיר הנ"ל נשמעו **סיכומי המאשימה לעניין העונש**;

לא הוצגו מטעם המאשימה ראיות לעניין העונש.

המאשימה עמדה על כך שהנאשם, בן 34, ללא עבר פלילי, שהה במעצר בכליאה מיום 22.10.17 ועד ליום 26.11.17, או אז הועבר למעצר באיזוק אלקטרוני (עם "חלונות אוורור" שהורחבו מעת לעת).

המאשימה עמדה על כך שאמנם עסקין בהחזקה ולא בסחר סמים. עם זאת, צוין כי יש להעניק לסוג הסם הקטלני שנתפס (הרואין) ומשקלו חומרה יתרה. המאשימה הציגה את פסיקת בית המשפט העליון במקרים דומים.

עוד עמדה המאשימה על נסיבותיו האישיות של הנאשם וטענה, כי כעולה מתסקירי שירות המבחן הנאשם אינו מודע להשלכות שימוש בסמים ולכן לא קיימת המלצה טיפולית בו. נטען, כי יש לזקוף לטובתו את הודאתו באשמה על המשמעויות הנלוות לכך ואת העדר עברו הפלילי. לצד זאת, צוין כי על אף בדיקת השתן החיובית שנמצאה אצל הנאשם, כמפורט בתסקיר שירות המבחן, הוא לא הציג, כגרסתו, אישור רפואי, המעיד על כך, שתוצאות בדיקותיו אלו

נבעו משימוש מתרופות מרשם שאותן הוא נוטל.

הומלץ על קביעת מתחם ענישה הנע בין 3 ל-5 שנות מאסר והוצע, כי יוטל עונש המצוי בחלקו הבינוני-עליון של המתחם.

ההגנה השמיעה אף היא טיעוניה. ב"כ הנאשם, עמדה על כך שלנאשם "רקורד" צבאי מרשים ביותר, והציגה לפני תעודות הערכה - מ"פ מבצעית דוכיפת, סרן כהן, העניק לו תעודת הערכה בחודש אפריל 2004 "על השתתפות בסיכול מחבלים" ששמותיהם צוינו בתעודה בחודש ספט' 03; מח"ט 500, אל"ם אשכנזי העניק לו תעודת הערכה על נחישות, חתירה למגע בקרב, מקצועיות, אומץ וביצוע מקצועי וללא רבב בחודש דצמבר 2003. בשנת 05' הוא השתתף בקורס "נתיב" שאותו סיים בהצלחה. (טעה/4-1). עוד התקבלה תעודות מקצוע בתחומי החשמל ומכונאות הרכב (טעה/5).

ב"כ הנאשם הפנתה להתייחסות שירות המבחן שלפיה יכול והנאשם סובל מ"פוסט טראומה לא מאובחנת ולא מטופלת מתקופת הצבא שמלווה אותו עד היום". כנגזרת מכך, ביקשה הסנגורית המלומדת דחיית הדיון לצורך הצגת חוות-דעת פסיכיאטרית, שבמסגרתה תוצג בפני בית-המשפט ההפרעה הנפשית שממנה סובל הנאשם והקשר שלה לשירות הצבאי ולעבירה שאותה עבר. מאחר שראיתי חשיבות לאפשר להגנה לבסס טענתה זו, נעתרתי לבקשתה כדי שתוצג חוות-דעת פסיכיאטרית כאמור.

ביום 17.7.18, משההגנה לא הספיקה להצטייד בחוות-דעת כאמור, שבה ונדחתה ישיבת הטיעונים לעונש לצורך השלמת חוות-הדעת האמורה.

דיון מיום 4.10.18

במסגרת דיון זה הוצגה לפני חוות-דעתה של ד"ר סבטלנה גרישין, רופאה פסיכיאטרית בכירה, שהיא גם רופאה מחוזית מוסמכת מטעם משרד הביטחון (טעה/6).

הרופאה ציינה בחוות-דעתה, כי שמעה מפי הנאשם על החוויות הטראומטיות שהיו מנת-חלקו בשירות הצבאי; שקיבל טיפול רגשי (טיפול שדה) בגין; שלאחר שחרורו מצה"ל סבל מנדודי שינה קשים, רעשים באוזניים, חוסר-סבלנות הסתגרות והתבודדות, לא הצליח להתמיד בלימודים או בעבודה וחווה תסכול מתמשך בשל אלו. **הרופאה אבחנה תסמינים של תגובה פוסט-טראומטית כרונית עם תסמינים של עוררות-יתר, חודרנות, הימנעות, התבודדות, והסתגרות. כל אלו הובילו אותו לשימוש בסמים ולהחזקתם. הפרעה זו, בהצטברה להפרעת קשב ולטנטון באוזניים גרמו למצוקה נפשית רבה ולפגיעה משמעותית בתפקוד ובאורח החיים.**

הנאשם אובחן כסובל מהפרעה פוסט-טראומטית כרונית מלווה בתסמינים דיכאוניים כתוצאה מחשיפה לאירועים שלהם נחשף בשירותו הצבאי, מאי-קבלת טיפול במועד ומהשלכות של הפרעה זו על יכולתו להתפרנס. הוא חש חוסר-אונים. הנאשם זקוק לטיפול תרופתי ופסיכולוגי; הוצע להתחשב במצבו המורכב בזמן ביצוע העבירה לנוכח הקשר בין ההפרעות שמהן הוא סובל לבין התנהגות דוגמת זו שהביאה אותו לדין.

המומחית נחקרה בידי ב"כ המאשימה. כאן, אישרה הרופאה, שעיינה בתסקירי שירות-המבחן וכי אלו לא שינו את עמדתה הנ"ל. הרופאה ציינה, שלא אבחנה במניפולטיביות מצדו, אך שלא קיבלה ממנו מענה מספק בדבר התעסקותו

הנוכחית בסמים. הרופאה ציינה, שאכן התרשמה משימוש בהדחקה כמנגנון פסיכולוגי (ניתוק רגשי). הרופאה אישרה שנפגשה עם הנאשם 4 פעמים; שוחחה עמו על הטראומות שחווה בשירותו וציינה שהבינה שמדובר בחוויות שבמסגרתן היה עד למוות של חיילים- חברים אך גם של אנשי-האויב. לדבריה, פוסט-טראומה בהחלט יכולה להיבנות כרצף של אירועים ולא דווקא כתוצאה מחוויה ספציפית אחת. הרופאה הדגישה, שהנאשם לא פנה לקב"ן על-מנת לקבל עזרה להתמודדות עם מצוקותיו. היא ציינה, שלא קיבלה תיעוד כלשהו משלטונות צה"ל בהקשר זה. הרופאה אישרה, שהנאשם הצליח לעבור תהליך הסמכה כחשמלאי רכב מוסמך, אך כי קשיי-הפרנסה שלו נבעו מהפרעת האישיות שממנה הוא סובל. הוא נתקל בקושי להתמיד במקום-עבודה. הרופאה אישרה, שרשמה לנאשם תרופות אנטי-דיכאוניות וכן טיפול פסיכולוגי. **בהתייחסה לאפשרות שהנאשם ירצה עונש מאסר בכליאה ציינה שעונש שכזה הוא קשה מאוד עבורו, מגביל וצפוי לגרום לו "לנתק ולהסתגר עם עצמו ולא לקבל עזרה שוב".** לעומת זאת, ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות אינו צפוי להחמיר את מצבו, לדבריה. לדעתה, **המוטיבציה של הנאשם להשתנות קיימת והיא אמורה לאפשר לו להתמודד עם הצורך לעמוד בדרישות מסגרת עבודות השירות.**

לנוכח חוות-דעתה של הרופאה הפסיכיאטרית, ביקשתי מאת שירות המבחן להביע דעתו בשלישית בעניינו, בשים לב לממצאים הרפואיים.

תסקיר מיום 30.1.19

שירות המבחן עיין בחוות-הדעת הפסיכיאטרית הנ"ל ועודכן שהנאשם החל לקבל טיפול פסיכולוגי במרכז "עמך" (מרכז לטיפול נפשי). פניית השירות למרכז "עמך" העלה שהנאשם ממתיך לתחילת הטיפול. השירות ערך לנאשם בדיקת-שתן נוספת וגם ממנה עלה קיומם של תוצרי חילוף חומרים של אופיאטיים העשויים לעלות בקנה אחד גם עם השימוש בתרופה "קודיקל" המכילה קודאין ושבח עושה שימוש הנאשם על-פי מרשם. שירות המבחן הביע דעתו, שלפיה **המשך ההליך המשפטי יהווה גורם מגייס ומדרבן לטיפול** ולפיכך המליץ לדחות את הדיון בעניינו של הנאשם בשלושה חודשים, אשר ינוצלו על-ידי למעקב אחר השתלבותו בתהליך הטיפול במרכז "עמך" והמשך תפקודו ומוכנותו לשיתוף פעולה.

לבקשה זו של שירות המבחן נעתרתי, מנימוקה, והוריתי על קיום דיון ביום 12.5.19, לאחר קבלת תסקיר משלים נוסף מטעם השירות.

ואכן, ביום 6.5.19 התקבל התסקיר המיוחל. להלן יובאו עיקריו.

תסקיר מיום 6.5.19

השירות דיווח במסגרת תסקיר זה כי ביום 16.4.19 נוצר קשר טלפוני עם מרכז "עמך" לצורך קבלת עדכון בדבר התפתחות הטיפול במסגרת עמותת "עמך". צוין, כי הנאשם מתייצב כנדרש לפגישות הטיפוליות; כי הוא מגלה מוטיבציה ופתיחות בהליך שהוא עובר; הוא מביע הבנה למשמעות הטיפול ולצורך בו לנוכח מצבו הרגשי ומבטא מוטיבציה לערוך שינוי בחייו.

ביום 24.3.19 נערכה לו בדיקת שתן; שוב נתגלו שרידים של אופיאטיים, אך צוין בממצאי הבדיקה שהתוצאה עשויה לנבוע גם משימוש בתרופות אנטי - היסטמיניות. הנאשם צוין שאינו עושה עוד שימוש בסמים אך ממשיך להיות מטופל

ב"קודיקל" המכילה, כזכור, קודאין. שירות המבחן העריך, שההליך המשפטי מהווה עבור הנאשם גבול חיצוני מרתיע העשוי לסייע לו להמשיך בהליך הטיפול ולהימנע מביצוע עבירות בעתיד.

לאור כל אלה, העריך השירות, כי יש מקום להעדיף את האופציה השיקומית-טיפולית על-פני זו העונשית. לפיכך, המליץ השירות על העמדת הנאשם במבחן לצורכי פיקוח למשך שנה. כן הומלץ להטיל מאסר על תנאי והתחייבות להימנע מעבירה.

דיון מיום 12.5.19

במסגרת דיון זה, השמיעה ב"כ המאשימה דברים אשר לימדו על חוסר-אימון ופקפוק בטענת הנאשם כי אינו משתמש בסמים ובטענה, כי הוא מעוניין כעת בטיפול-משקם לבעיות הבלתי-מטופלות מהן הוא סובל (הלם-קרב והפרעת קשב וריכוז) לנוכח היעדר פנייה מצדו לטיפול במשך השנים שקדמו להליך המשפטי בתיק זה, ואף במסגרת תסקירי שירות המבחן הראשונים שנערכו בעניינו. ב"כ המאשימה אף הביעה פקפוק בכל הנוגע לקיומו של קשר בין הבעיות הנפשיות הללו לבין ביצוע העבירה, שבעשייתה הורשע.

בהתחשב בכך, ביקשתי מהנאשם להעמיד עצמו לחקירה בבית-המשפט (בלא הכנה מוקדמת), על-מנת שדרך שמיעת דבריו ובחינתם בחקירה נגדית אפקטיבית יהיה אפשר לבחון את אמינות טענותיו הנ"ל.

הנאשם הואיל להיחקר ולהלן יובאו עיקרי דבריו -

הוא ציין, שהקביעה שהוא סובל מהלם-קרב לא נעשתה על-ידיו אלא על-ידי פסיכולוגים ופסיכיאטרים אשר אליהם נשלח. לדבריו, הוא סבל מהבעיה זמן רב אך לא "שם לב" לכך. הוא ציין, כי התקשה להתמיד בעבודה. הוא ציין שהוא סובל מחוסר-שינה בשל "זכרונות שבאים והולכים". בתחילה, הדבר היה חמור יותר אך התופעה פוחתת עם חלוף הזמן.

הוא סיפר על מסלולו הצבאי: גיוס בשנת 2002; שירות בפלס"ר שריון ואז ביחידת "דוכיפת" כלוחם. הוא זכה לדרגת סמל ושאף להיות בשטח. הוא שירת בחברון, ברמאללה ובשכם. הוא סיפר על מספר אירועים טראומטיים שבהם נכח או השתתף; סיפר שחבריו ערפו ראשים של מחבלים שחוסלו; הוא ראה, לדבריו, את גופותיהם בדיעבד.

הוא חזה במפקדו, קצין, בוכה באירוע ובהמשך הבין שהתאבד בביתו. הוא סיפר על אירוע בו הפילו בית בן 7 קומות על מחבלים שהיו בתוכו ועל כך, שהוא היה בין הלוחמים אשר הוטלה עליהם המשימה לחלץ את גופותיהם מההריסות ולנושאן באלונקות. הוא סיפר על מקרה בו ירה בראשו של מחבל אשר קפץ מחלון בית חד-קומתי והוא ראה את ראשו מתפוצץ. לדבריו, אחר-כך היה עליו לשאת את הגופה מהמקום. לדבריו, לאחר כל אירוע הייתה פגישת-אזור אך לא היה בכך כדי לשחרר מן המצוקה. הוא פיתח בעיות שינה קשות אשר ליוו אותו גם לאחר שחרורו מהצבא.

את השימוש בסמים החל, לדבריו, רק לאחר השירות הצבאי. הוא החל משתמש בהרואין בהסנפה אך הפסיק לעשות כן. לדבריו, התוצאות של בדיקת דגימות-השתן נובעות מהשימוש במשככי כאבים וכדורי שינה מסוג "נוקטורנו".

הנאשם התקשה במסירת פרטי חבריו-לנשק למעט מפקד המחלקה ושמו הפרטי של סמל המחלקה. הוא ציין, שאינו עומד עם חבריו בקשר והוא נמנע מלהשתתף בפגישת מחזור שנערכה להם. בתחילת הדרך ביצע מספר שנים שירות מילואים פעיל במסגרת "דוכיפת" אך כשהוחלט שיעבור לשמש כנהג ביחידה אחרת ביקש להפסיק לבצע מילואים ולפיקח, לא נקרא עוד לשמ"פ.

לדבריו, פנה אל ועדה רפואית עוד במהלך השירות, אך משהסתבר לו שנכותו (בגין פגיעה בתופי האוזניים) איננה צפויה להניב יותר מ-8 אחוזי נכות ויתר על הפנייה.

הוא כפר מכל וכל בטענה, שהוסיף לעשות שימוש בהרואין לאחר מעצרו. בסיום הדיון הוריתי על דחיית המשכו על-מנת לאפשר לנאשם למצוא מקום-עבודה (תוך עריכת שינוי בתנאי שחרורו) ולהמתין להתפתחות השתלבותו בטיפול בעמותת "עמך".

לאחר הדיון התקבלה חוות-דעת מאת העמותה הנ"ל, אשר לימדה על קיומה של מוטיבציה אמיתית לשינוי על רצון להשיב את השליטה לחייו ועל רצונו לקיים חיים נורמטיביים, למצוא תעסוקה בטוחה ויציבה ולהקים בית ומשפחה עם בת-זוגו.

הומלץ, אפוא על המשך טיפול עקבי ארוך-טווח שמטרותיו העיקריות לעזור לנאשם להשיב יציבות לחייו וכן שורה של מטרות נוספות: הפחתת סימפטומי פוסט-טראומה; שיפור היכולת להתמיד במעגלי תעסוקה; שיפור היכולת להתמיד במערכות יחסים אישיות; הבנה מעמיקה יותר של המעורבות בפשע; הרחבת המעגלים החברתיים המיטיבים; למידת מיומנויות אדפטיביות לוויסות עצמי.

תסקיר מיום 1.9.19

שירות המבחן דיווח במסגרתו של תסקיר זה, על כך שהנאשם החל בטיפול במסגרת מרכז "עמך" וכי הוא עובד כמתקין דלתות בעיר חיפה. פורט, כי הטיפול מסייע לנאשם להתמודד עם קשייו, וגורם לו לשתף בקשייו הרגשיים. הנאשם הביע רצון להמשיך בהליך הטיפולי והוסיף את הנתון שלפיו הוא ממשיך ליטול את תרופותיו לפי הצורך (ולא בתדירות גבוהה). **עוד פורט, כי הנאשם משתף פעולה עם הליך הטיפול ומגלה פתיחות. נערכה לנאשם בדיקת שתן שהעידה על ניקיונו מסמים.**

משאלו הם פני הדברים, שב שירות המבחן והמליץ על העמדתו של הנאשם בצו מבחן למשך שנה, לצד השתתף מאסר מותנה משמעותי והתחייבות כספית להימנע מעבירות בעתיד. **הוסף, כי יש להשית על הנאשם ענישה מוחשית בדמות מאסר בדרך ריצוי של עבודות שירות.**

דיון מיום 8.9.19

בקצירת האומר, במסגרתו של הדיון הנ"ל הציגה ב"כ הנאשם מכתבים מאת מרכז "עמך" (טעה/ 7 - טעה/9) מהם עולה, כי הנאשם התחייב לצורך הטיפול במרכז שלא להשתמש סמים. צוין, כי קיימת אצל הנאשם מוטיבציה אמיתית לערוך שינוי בחייו. במובן זה, הודגשה חשיבותו וחיוניותו הרבה של טיפול עקבי וארוך טווח.

עמוד 7

ב"כ המאשימה מצדה טענה, לאחר עיון בתסקיר המעודכן (מיום 1.9.19), כי עמדתה העונשית לא השתנתה. צוין, כי המאשימה מסתייגת מעיתוי העלאת הטענה שלפיה הנאשם סובל מפוסט טראומה. הוסף, כי שירות המבחן אמור היה להתייחס להשתלבותו של הנאשם בעבודתו - דבר שבפועל לא נעשה. עוד הודגש, כי עסקינן בראשיתו של הטיפול ומשכך לא ניתן ללמוד כדבעי על סיכויי השיקום.

בנסיבות שנוצרו, מצאתי לנכון לדחות שוב את ההליך בעניינו של הנאשם לתקופה נוספת, שבמהלכה יתאפשר לעקוב אחר התהליכים אשר בהם מצוי הנאשם - הן התעסוקתי הן הטיפולי. עוד ציינתי, כי קיים צורך בהגשת מסמך רפואי מטעמו של הנאשם, המציין כי כדורי השינה אותם הוא נוטל, על פי מרשם רופא, אכן עלולים לגרום מציאת שרידי אופיאטים בבדיקות השתן. קבעתי כי ראוי שהרופא המטפל בנאשם יבהיר באמצעות מסמך קצר עניין זה.

ביקשתי משירות המבחן לעקוב אחר קבלת מסמך כאמור, וכן לעקוב אחר המשך התהליך השיקומי שבו מצוי הנאשם. עוד ציינתי כי לקראת הישיבה הנדחית יונפק לתיק בית המשפט תסקיר משלים נוסף, העוסק בסוגיות האמורות.

תסקיר מיום 20.1.20

ואכן, ביום 20.1.20 הפיק שירות המבחן תסקיר משלים נוסף. דווח, כי במהלך תקופת הדחייה לא נפתחו נגד הנאשם תיקים פליליים חדשים. כאמור בתסקיריו הקודמים ציין שירות המבחן, כי הנאשם סובל מפוסט טראומה שאינה מאובחנת ואינה מטופלת, המלווה אותו מתקופתו בצבא.

בהתייחסה למסגרת התעסוקתית של הנאשם, ציינה קצינת המבחן, כי **התקבל בעניינו של הנאשם מכתב המלצה מאת מעסיקו. נכתב במסגרתו, כי הנאשם מקפיד להגיע לעבודתו במזון וכן כי עסקינן בעובד מסור ונעים הליכות, החיוני לבית העסק (התקנת דלתות).**

בהתייחסה למסגרת הטיפולית, ציינה קצינת המבחן, כי הנאשם ממשיך לפקוד באופן תדיר את השיחות הטיפוליות בעניינו. במובן זה, **ההליך הטיפולי מסייע לו רבות. מדיווחים עדכניים שהתקבלו ממרכז "עמך", צוין כי קיימת אצל הנאשם מוטיבציה אמיתית לחלול שינוי בחייו, כאשר באופן זה הוא מעוניין להשתלב בתעסוקה בטוחה ולהקים בית ומשפחה.** שירות המבחן חזר על המלצתו העונשית כמופרט בתסקירו האחרון.

דיון מיום 4.2.20

במסגרתו של דיון זה, ציינה באת כוחו של הנאשם, כי הרופאה המטפלת (בקופת החולים) לא הסכימה להנפיק מסמך המתייחס לאפשרות שלפיה כדורי השינה אכן מותרים "עקבות" של אופייטים בבדיקות השתן.

משאלו הם פני הדברים, ב"כ המאשימה התייחסה לעניין זה וטענה שעניין זה לא הוכח כדבעי. המאשימה שבה וטענה שאין מקום בתיק זה לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם. הוסף, כי עם כל הכבוד להליך השיקומי עולות תהיות רבות הנוגעות אף לעיתוי פנייתו של הנאשם למשרד הביטחון, על מנת שיכירו בו כמי שבאמת סובל מפוסט טראומה. המאשימה פירטה, כי עסקינן באירועים נטענים שאינם מגובים במסמכים. לפיכך, לא קיימת ידיעה (והוכחה ברמה

הנדרשת) האם אכן הנאשם היה חשוף לאירועים אלו במסגרת שירותו הצבאי.

בסיומו של הדיון הנ"ל סברתי, כי יש מקום להמשיך ולעקוב אחר התהליכים שבהם מצוי הנאשם. קבעתי שקיים צורך להמשיך להעמיק בטיב ההליך השיקומי של הנאשם ובאופן זה לוודא שהוא צפוי להיות מוצלח ואיתן. הוריתי בנוסף, להמציא לעיוני חוות דעת מטעם הפסיכיאטר בכל הנוגע לאופי הכדורים, שאותם נוטל הנאשם. דרשתי כי לדיון הנדחה ינפיק שירות המבחן תסקיר משלים נוסף.

תסקיר מיום 8.9.20

במסגרתו של התסקיר הנ"ל צוין, כי בית העסק בו עבד הנאשם נסגר. הוסף, כי הוא עובד מזה כארבעה חודשים בתחום ההובלות. לדברי הנאשם הוא ממשיך בחיפוש אחר עבודה אחרת, שכן אינו מרוצה תנאי העסקתו. עוד צוין, כי הנאשם, בעצה אחת עם הפסיכיאטרית המטפלת בו, הפסיק ליטול את תרופותיו. בהתייחס להליך הטיפול, צוין כי הנאשם הביע בפני שירות המבחן סיפוק ותחושת ביטחון הנובע מההליך הטיפולי בו.

הודגש, כי על אף מגפת הקורונה שפשתה בארצנו הנאשם עשה מאמץ רב להמשיך בקשר הטיפולי, במסגרת מרכז "עמך". **ההערכה היא שהנאשם מגלה כיום אחריות רבה יותר לחייו, מצליח להתמודד באופן תקין עם מצבים מורכבים ומשכך קיימת חשיבות רבה להמשכו התקין של ההליך הטיפולי. לנאשם נערכה בדיקת סמים שיצאה נקייה.**

שירות המבחן שב וחזר על המלצתו העונשית. הוסף, כי במסגרת צו המבחן ימשיך הנאשם בטיפולו במסגרת מרכז "עמך" וכן ישולב במרכז "הזדמנות" לתעסוקה.

דיון מיום 13.9.20

במסגרת הדיון הנ"ל חזרה המאשימה על עמדתה העונשית ועל טיעוניה, שלפיהן הנאשם לא הציג, על אף הזמן הרב שחלף מאז תחילת טיפולו, אינדיקציות המאשרות את התופעות הנגזרות מן השימוש בתרופות אותן הוא נוטל. כן הסתייגה המאשימה פעם נוספת מהטענה כי הנאשם אכן סובל מפוסט טראומה.

מנגד ב"כ הנאשם עתרה לבית המשפט להפנות את הנאשם אל הממונה על עבודות השירות, לצורך הנפקת חוות דעת בעניינו.

אף בסיומו של דיון זה סברתי, כי טרם בשלה השעה לומר, כי הנאשם השתקם או כי קיים סיכוי טוב לשיקומו. משכך, דחיתי את הדיון לתקופה נוספת, שבמסגרתה יסיע שירות המבחן לנאשם להשתלב בעבודה חדשה. הנאשם ימשיך בטיפולו וכן תילקח ממנו בדיקת שתן אחת לחודש.

תסקיר מיום 21.2.21

בתסקיר זה צוין, כי **נערכו לנאשם מספר בדיקות שהעידו על ניקיונו מסמים.** בהתייחס להליך הטיפולי, הודגש כי **הנאשם מפיק מההליך הטיפולי רווחים רבים, שכן הליך זה מסייע לו בהתבוננות פנימית ובחינה עצמית. כפועל**

יוצא מהליך הטיפול, הנאשם חיזק את הקשרים המשפחתיים שלו. לדבריו המשפחה מהווה עבורו עוגן לציבות וביטחון. שירות המבחן התרשם מהנאשם כמי שמגלה נחישות והתמדה בתהליך הטיפולי (אף לצד מגפת הקורונה) במטרה להביא לשינוי באורחות חייו. פורט, כי הנאשם עובד בארבעת החודשים האחרונים כנהג מלגזה.

שירות המבחן שב על המלצתו העונשית כמפורט לעיל.

דיון מיום 23.2.21

בפתחו של הדיון ציינה ב"כ המלומדת של הנאשם, כי היא מלווה את התיק מזה שלוש שנים, שבמהלכן ניתן להיווכח בשינוי החיובי שחל אצל הנאשם. נטען, כי עניין זה הוכח במסגרתם של כל תסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו של הנאשם.

מנגד עמדה המאשימה על עמדתה העונשית להטלת מאסר לריצוי בפועל.

בסיומו של הדיון סברתי שניתן לסיים את ההליך כבר עתה במישור המשפטי. עם זאת, סברתי כי ראוי (במישור השיקומי - אנושי) לאפשר לנאשם תקופת התארגנות לקראת תקופת ריצוי עונשו בדרך של עבודות שירות, שהרי במהלכה תיפגע באופן מהותי יכולת ההשתכרות שלו.

מצאתי לנכון לקבוע את התיק לשיבת מתן גזר דין ביום 12.9.21. עוד קבעתי שבמהלך חודש אוגוסט יעביר שירות המבחן תסקיר סופי בעניינו של הנאשם. כמו כן, ביקשתי מהממונה על עבודות השירות להפיק חוות דעת בעניינו של הנאשם ובה אפשרות לשיבוצו לריצוי עונשו בדרך של עבודות שירות, לתקופה של חצי שנה.

ביום 23.8.21 הוגשה לתיק בית המשפט חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות לפיה נמצא הנאשם מתאים לריצוי עונש (במגבלות) בדרך זו, הכול כפי שיפורט להלן.

תסקיר סופי מיום 29.8.21

כמתבקש, שירות המבחן הפיק תסקיר סופי מטעמו. במסגרתו של תסקיר זה צוין, כי הנאשם, השווה כעת בתנאי מעצר בית לילי, בבית הוריו, מתמיד בהגעה סדירה לשיחות הטיפוליות שנערכות במסגרת מרכז "עמך". עוד הוסף, כי הנאשם שומר על קשר עם הפסיכולוג המטפל בו. הודגש, כי **ההליך הטיפולי תורם רבות לשינוי החיובי שהתחולל בנאשם, שכן קיימת אצל הנאשם מוטיבציה אמיתית לעריכת שינוי כן בדפוסי התנהגותו וחשיבתו, באמצעות סיוע והכוונה.**

לצד זאת הוער, כי **הנאשם זקוק להמשך הקשר הטיפולי לצורך ליווי, עידוד, ושימור הישגיו הטיפוליים.**

לנאשם נערכה בדיקת שתן (בהתראה קצרה) שהעידה על ניקיונו משרידי סמים. בהקשר זה, צוין שהנאשם אינו נוטל (כבר למעלה משנה), בעצה אחת עם הרופאה המטפלת בו, את הטיפול התרופתי שניתן לו בעבר.

דווח, כי הנאשם נישא לבת זוגו לפני כחודשיים ומחצה וממשיך לעבוד כנהג מלגזה. בהקשר זה, הנאשם ביטא רצון להמשיך ולנהל אורח חיים מיטבי.

נוכח השינוי החיובי שחל בהתנהלותו של הנאשם, התקדמותו בהליך הטיפול, התמדתו במסגרת התעסוקתית, שמירתו על ניקיון מחומרים ממכרים למשך תקופת זמן ארוכה, לצד רצונו לנהל אורח חיים ללא מעורבות נוספת בפלילים, חזר שירות המבחן על המלצתו האחרונה כדלהלן -

הומלץ, על העמדתו בצו מבחן למשך שנה, מאסר לריצוי בפועל בדרך של עבודות שירות, מאסר מותנה, קנס והתחייבות להימנע מביצוע עבירות בעתיד.

להערכתו של שירות המבחן עונש מסוג זה יהווה עבור הנאשם גורם מוחשי מתריע ומציב גבולות.

דין והכרעה

המעשים שבעשייתם הורשע הנאשם הם חמורים. הוא החזיק ברשותו כמות בלתי מבוטלת של סם קשה וממכר. גישתם של בתי-המשפט כלפי העוסקים בסמים קשים (הן אלו הסוחרים בהם הן אלו המחזיקים בהם שלא לצריכה עצמית) היא בלתי-מתפשרת וקובעת כלל של הטלת מאסר מאחורי סורג ובריש לתקופות ממושכות מטעמים של הרתעה, גמול והלימה.

לצד זאת, אין ניתן להתעלם מכך, שעניין לנו כאן במקרה יוצא דופן, שבמסגרתו נבחן עניינו של נאשם יוצא דופן, אשר לגביו ניתן לומר בבירור ובאורח חד משמעי, כי הוא בעל סיכוי ממשי להשתקם שיקום מלא ומוחלט. הנאשם כאן הוא אף יוצא דופן באשר הידרדרותו לביצוע מעשה הפשע בו הורשע כאן קשור קשר בל יינתק לטראומה בלתי פתורה אותה הוא גורר עמו משירותו הצבאי כלוחם. במובן זה **קיים אינטרס חברתי משמעותי לחלצו מעולם הפשיעה, בפרט על רקע מסלול חייו הלא פשוט ועברו הנקי.**

בנסיבות מעין אלו, גזירת הדין תמיד מציבה דילמה בפני בית המשפט. האם ניתן להקל הקלה מופלגת בדין של מי שעבר עבירה חמורה למדי לנוכח סיכויי שיקום טובים שמא יש לעמוד על ענישה הולמת מרתיעה ומוחשית? נתמודד עם קרני הדילמה האמורה תוך היעזרות במאזניים הנורמטיביות, השתוללות בסימן א'1 לפרק ו' בחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**" או "**החוק**"), העוסק בהבניית שיקול-הדעת השיפוטי.

כידוע, העיקרון המנחה בענישה הוא ההלימה - שימור יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג העונש המוטל עליו ומידתו. עובר לקביעת העונש, יש לקבוע מתחם עונש הולם, מתוך התחשבות בערך החברתי בו פגע המעשה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ט לחוק). לאחר קביעת המתחם וככל שבית-המשפט לא מצא לנכון לסטות הימנו מטעמים של שיקום, ייקבע העונש המתאים לנאשם בשים לב לנסיבותיו האישיות, הללו שאין קשורות בביצוע העבירה.

על הערכים החברתיים שבהם פגעו מעשיו של הנאשם אין צורך להכביר מילים. עבירות מסוג זה פוגעות בערכים **שענינם שמירה על חיי-אדם, על בריאות-הציבור ועל רווחתו. נוכח אופי הסם, שאותו החזיק הנאשם כמותו ודרך החזקתו ראוי לקבוע, כי מידת הפגיעה בערכים הללו, כפי שזו ניבטת ממעשיו של הנאשם מהותית.**

ככלל, מדיניות הענישה בכגון דא מחמירה. בית-המשפט העליון עמד לא פעם על הצורך למגר את תופעת הפצת

הסמים המסוכנים (בפרט הקשים שבהם) ועל הצורך להחמיר בענישת מעשים אלה. עמד על כך כב' השופט א' רובינשטיין במסגרתו של ע"פ 1345/08 **איסטרוב נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 18.5.09) בצינו כדלהלן:

אין מנוס מהכבדת היד על המחזיקים סמים שלא לצריכה עצמית, שכל בר דעת מבין כי נועדו לצריכת הזולת, קרי, להוספת שמן על מדורת הסמים אשר להבותיה אופפות רבים וטובים, או רבים שהיו טובים. עבירה זו היא תאומתה הסטוטוטורית של עבירת הסחר בסמים, אלא שלא ניתן להוכיח לגביה את הסחר עצמו, ונקבע לשתייה עונש זהה, עונש מירבי של עשרים שנות מאסר וקנס פי עשרים וחמישה מזה הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, העומד כיום על 202,000 ש"ח [...] יידעו המעורבים בסמים שלא לצריכה עצמית, כי יד המשפט תכבד עליהם".

עמדה על כך בנוסף כב' השופטת פרוקצ'יה, במסגרתו של ע"פ 211/09 **אזולאי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 22.6.10) בצינו כדלהלן:

"על חומרתה המופלגת של עבירת החזקת סמים מסוכנים שלא לצריכה עצמית אין צורך להכביר מילים, ולא כל שכן כך הוא כאשר מדובר בכמות כה גדולה של סמים מסוג זה. הענישה בעבירות מסוג זה נועדה, קודם לכן, לשרת את מטרת הגמול לעבריין על עיסוק בסם העלול לסכן חיי אדם ולפגוע בבריאות המשתמשים בו; שנית, על העונש להעביר מסר חד-משמעי של הרתעה ביחס לעבריינים פוטנציאליים, ולשמש אות אזהרה אפקטיבי לכל מי שמתכוון לקחת חלק במערכת ההעברות והסחר בסמים, תהא אשר תהא הפונקציה אותה הוא ממלא בשרשרת זו...".

כאן המקום לציין, כי מדיניות הענישה בעבירות הנ"ל תלויה ב**בסיבות** של כל מקרה ומקרה. במובן זה, נודעת חשיבות מרובה **לסוג הסם** המוחזק **ולכמותו** (ע"פ 3820/09 **מדינת ישראל נ' אוהיון**, ניתן ביום 6.9.09)

כך למשל, בפרשה שנדונה במסגרת ע"פ 810/11 **בורגר נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 30.5.11) דחה בית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע, שבמסגרתו הושת על המערער עונש מאסר **בן 36 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המערער **(בעל עבר פלילי)** בגין ביצועה של עבירה שעניינה **החזקת סם שלא לצריכה עצמית**, לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים. עובדות המקרה לימדו כי על גופו של המערער נמצא **סם מסוג הרואין במשקל 59.1624 גרם**.

בפרשה שנדונה במסגרת ע"פ 1313/14 **בהתימי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 9.6.15) דחה בית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב, שבמסגרתו הושת על המערער עונש מאסר **בן 52 חודשים לריצוי בפועל (הכולל הפעלת עונש מאסר על תנאי בן 10 חודשים)**. עונש זה הוטל על המערער **(בעל עבר פלילי מכביד הכולל 13 הרשעות קודמות בעבירות שונות)** בגין ביצועה של עבירה שעניינה **החזקת סם שלא לצריכה עצמית**, לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים. עובדות המקרה לימדו כי המערער החזיק חבילה ובה **50 גרם קוקאין**, עטופה בנייר כסף ובצלופן.

בפרשה נוספת, שנדונה במסגרת ע"פ 8820/14 **שחר נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 17.5.15) דחה בית המשפט העליון ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, שבמסגרתו הושת על המערער עונש מאסר **בן 36 חודשים לריצוי בפועל**. עונש זה הוטל על המערער, על יסוד הודאתו, בביצוען של עבירות שעניינן **החזקת סם שלא לצריכה עצמית**, לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים והחזקת סמים לצריכה עצמית לפי **סעיפים 7(א) ו-7(ג) לפקודת הסמים**. עובדות המקרה לימדו, כי במסגרת חיפוש שנערך בביתו של המערער **(בעל עבר פלילי)**

מכביד) נתפס סם מסוכן מסוג **קוקאין**, **במשקל כולל של 112.3416 גרם**, אותו החזיק המערער שלא לצריכתו העצמית. כמו כן, נתפס, על מדף בחדר הכניסה לביתו של המערער, סם מסוג חשיש המשמש לצריכה עצמית, במשקל כולל של 3.74 גרם.

במסגרתו של רע"פ 9274/09 **בלייוויס נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 24.11.09) דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל - אביב, במסגרתו הושת על המבקש (**בעל עבר פלילי מכביד**) עונש מאסר בן שנתיים ומחצה לריצוי בפועל. עונש זה הוטל על המבקש בגין בביצוע של עבירות שעניינן **החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית**, לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים **ועבירה של החזקת כלים המשמשים להכנת סם מסוכן או לצריכתו**, שלא בהיתר, לפי סעיף 10 רישא לפקודת הסמים המסוכנים. עובדות המקרה לימדו, כי בחזקתו של המבקש נמצאו **סם מסוכן מסוג קוקאין במשקל כולל של 287.1315 גרם** וכן כלים המשמשים להכנתו וצריכתו.

ראו בנוסף: ע"פ 5374/12 **אברג'יל נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 9.1.13).

נפנה לעיין **בנסיבות ביצוע העבירה** (מאלו המצוינות בסעיף 40ט לחוק). הנאשם נתפס כשהסמים ברשותו, כך שחלקם חולקו ל- 13 שקיות. מכאן, שבוודאי שיש לומר על **מעשיו שהללו היו מתוכננים. חלקו בביצוע העבירה שיוחסה לו בלעדי. כתוצאה מביצוע המעשה עלול היה להיגרם נזק גדול בשים לב לאופי הסמים ולכמותם. בפועל, לא נגרמו נזקים כתוצאה מהמעשה. הנאשם עשה את שעשה על רקע התמכרותו לסמים ורצונו, ככל הנראה, להשיג "כסף קל" כדי לממן סמים, שבהם השתמש. הנאשם הבין את חומרת מעשיו. עם זאת, ברי כי את השלכות-הרוחב החמורות, הכרוכות במעשיו יש לבחון גם על רקע מצבו הנפשי (הלם-הקרב הלא מטופל המלווה אותו מזה שנים ארוכות, משפיע ופוגע בכל היבט אפשרי של חייו). הנאשם יכול היה וצריך היה להימנע מלבצע את המעשים.**

בהתחשב במכלול, ראוי, לטעמי לקבוע את מתחם העונש ההולם **כנע בין שנתיים לבין ארבע שנות מאסר לריצוי בפועל**, לצד עונשים נלווים.

חריגה מטעמים של שיקום?

אמרנו מיד, כי עיקר הדילמה שמולה ניצב בית המשפט בעניינו של הנאשם כאן נוגעת לאפשרות להתחשב בסיכויי הטובים של הנאשם להשתקם (ובמאמצים הכבירים שעשה עד כה על מנת להשיא סיכויים אלה) כמשקל נגד לחומרת מעשי העבירה שבהם הורשע. הגענו, אפוא, ללב ליבה של ההכרעה בעניין העונש הראוי להיות מוטל על הנאשם. בעניינה של שאלה זו ניטשה מחלוקת עזה בין הצדדים אשר הופיעו לפניי. לדעת התביעה, אין הנאשם עומד ברף הדרוש לצורך חריגה ממתחם העונש ההולם שנקבע. בוודאי שאין הוא ראוי לצאת פטור בלא ריצוי מאסר לתקופה בת מספר שנים מאחורי סורג וברית. התביעה פקפקה באמינות טענותיו של הנאשם; בכך שהוא אכן סובל מפוסט טראומה על רקע שירותו הצבאי; בכך שהוא ניתן עצמו לחלוטין מעולם הסמים כשאמר שעשה כן ולפיכך, כי סיכויי להשתקם הם טובים או כי הוא ראוי להקלה משמעותית בעונש פועל יוצא מכך. אליבא דידה, גם אם נגמל לחלוטין מסמים אין בכך כדי להקרין באורח ישיר על הצורך להענישו בגין מעשי החזקת סם שלא לצריכה עצמית שיועדו להשיג עבורו בצע כסף. באת כוחו סברה כמובן, בהתבסס על חוות הדעת הפסיכיאטרית אשר הוצגה מטעמה כמו גם תוך הישענות על הרוח

הגבית הנושבת מתסקירי שירות המבחן שאין מקום להטיל על הנאשם עונש במסגרת מתחם הענישה ההולם וכי יש לסטות הימנו מטעמי שיקום.

השאלה הראשונה, שאלה עלי להיזקק בבואי להכריע במחלוקת זו היא - האם יש לקבוע כי הנאשם "השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". ככל שהתשובה לשאלה זו היא חיובית, אזי יהא מקום להיזקק גם לשאלה אם מעשה העבירה שאותו ביצע הנאשם ומידת האשם אשר נלוותה לו הם בעלי חומרה יתירה מה שעלול להקשות על חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמים של שיקום.

"השתקם או קיים סיכוי סביר שישתקם"

אומר מיד, לתפיסתי, **קיים גם קיים סיכוי של ממש (ואף למעלה מכך) שהנאשם דכאן "ישתקם"** במובנו של מונח זה בסעיף 40ד(א) בחוק העונשין.

אבאר קביעתי. לא בכדי חלפה תקופה בת ארבע שנים מאז הוגש כתב האישום בתיק זה, נרשמה הודאת הנאשם והוא הורשע בדינו ועד למתן גזר הדין. תקופה זו, החריגה אליבא דכולי עלמא לניהול שלב קביעת העונש הושקעה בבחינת נסיבותיו המיוחדות ויוצאות הדופן של הנאשם ולא פחות מכך, בבחינת נכונותו ורצינותו בהתמסרות לתהליך שיקומי אשר יוצאו כליל ממעגל הפשיעה ויביא לקליטתו האפקטיבית בשוק התעסוקה מתוך הבעת מחויבות בלתי מתפשרת מצדו לחזור למוטב ולנהל אורח חיים נורמטיבי לעילא ולעילא. ראוי לשבח בכל פה את שירות המבחן על פתיחותו המחשבתית, על נכונותו לבחון את ממצאיו ומסקנותיו מחדש שוב ושוב ואת מאמציו הכנים והרציניים לסייע לנאשם (ולבית המשפט) בניסיון להעלות את הנאשם על דרך הישר. אכן, בתחילת הדרך, הועלו סימני שאלה רבים ביחס לרצינותו של הנאשם בכל הנוגע להשתחררותו מאחיזת הסמים; לאמינות דבריו כי הוא סובל מהלם קרב; למוכנותו להשקיע את הזמן והאנרגיה הדרושים לצורך השתלבות בתוכנית טיפולית מפרכת. דומה שהיום, שנים ארוכות לאחר תחילתו של אותו תהליך אין באמת ספקות אמיתיים לאיש כי הנאשם נמצא במקום אחר לחלוטין; כי הוא נקי מסמים (ואפילו מכדורי שינה והרגעה שלהם נזקק בתחילה על רקע הלם הקרב שממנו סבל); כי הוא נחוש להשתלב בשוק התעסוקה ובפועל השתלב במקומות עבודה וביצע תפקידיו לשביעות רצונו המלאה של מעסיקו; כי הוא מתמיד בהשתתפות בטיפולים אשר נקבעו לו בשירות המבחן; וכי הוא מודע ומתמודד טוב הרבה יותר עם ההפרעה הפוסט טראומטית שממנה הוא סובל. לעיל, נסקרו בהרחבה תסקירי שירות המבחן בעניינו של הנאשם. **עסקינן בשמונה תסקירים** הנפרסים על פני **תקופה ממושכת** (שלוש שנים), שבמסגרתה הנאשם היה נתון תחת עיניו הבוחנות של שירות המבחן, והגורמים המטפלים. כפי שפורט בהרחבה לעיל, במהלכה של התקופה הנ"ל נבחן עניינו של הנאשם, **הנעדר עבר פלילי**, בעין בוחנת גם על ידי בית המשפט. העובדה ששירות המבחן היה בתחילת הדרך מהוסס ביחס לרצינותו כוונותיו של הנאשם וכי בהמשך הדרך, על רקע ההכרה בו כסובל מהפרעה פוסט טראומטית, השתכנע אט אט כי הנאשם בשל לשיקום ועושה צעדים של ממש בכיוון זה מחזקת את ההבנה שאכן התבצע כאן תהליך אישיותי, המבוסס על רצון על נחישות ועל התמדה וכן על החלטה ברורה ויציבה של הנאשם להותיר מאחוריו את הפרק האפל שבחיי ולצעוד קדימה בעולם הנורמטיבי. לא זו אף זו, כאשר לטעמי לא בשלו התנאים לקבוע כי התגבשו התנאים לשיקום הנאשם, סברתי כי ראוי להמתין קמעה, על מנת שהנאשם יתמיד "ויכה שורשיו" בתהליכי שיקומו. **ואכן, הנאשם התמיד בכל המסגרות הטיפוליות בהן נטל חלק ונעזר לשם כך בארגון "עמך, המרכז הישראלי לתמיכה נפשית וחברתית בניצולי השואה והדור השני".**

זה המקום לחזור ולהזכיר את דברי שירות המבחן, שלפיהם **חל בנאשם שינוי חיובי, עם התקדמותו בהליך הטיפול, התמדתו במסגרת התעסוקתית, ושמידתו על ניקיון מחומרים ממכרים למשך תקופת זמן ארוכה. הכול לצד רצונו הכן לנהל אורח חיים ללא מעורבות נוספת בפלילים.**

למותר לציין, כי בהתאם לדיווחי שירות המבחן (החל מיום 1.9.19) בדיקות השתן שנערכו לנאשם באופן תדיר העידו על ניקיונו מסמים.

בנוסף לכך, חרף **קשיים ניכרים ובלתי צפויים שנבעו מהתפשטות נגיף הקורונה במקומותינו הצליח הנאשם להשתלב פעם אחר פעם בשוק התעסוקה.**

אף אני התרשמתי, כי הנאשם עמד לאורך כל תקופת הטיפול בדרישות שהוצבו לפתחו בידי המסגרות השונות שבהן שולב. **הנאשם צלח כברת דרך משמעותית. הוא התמיד בטיפוליו; שיתף פעולה והפגין אחריות מרשימה בשמירה על כללי ההליכים הטיפולים אשר הוצבו לפניו.** בהקשר זה, בהחלט ראיתי עין בעין את המלצותי העקביות של שירות המבחן, שלפיהן המסגרת הטיפולית אכן מהווה גורם משמעותי עבור הנאשם.

משאלו הם פני הדברים, אני סבור שנכון להיום בשלה העת **לקבוע שאכן קיים סיכוי של ממש שהנאשם ישתקם.** במובן זה, הנאשם הוכיח לי שראוי להפעיל בעניינו את מודל הענישה השיקומי, המצוי במסגרתו של סעיף 40ד לחוק העונשין. ודוק, במסגרת המשפט הפלילי תכליתו של **מודל הענישה השיקומי הוא לחולל שינוי בדרכיו של מבצע העבירה, על מנת להשיבו לחברה כאזרח, החיוני לה.** במצב דברים זה ניתנת לבית המשפט האפשרות **לחרוג ממתחם העונש ההולם** - באותם מקרים שבהם קיים סיכוי של ממש שהנאשם ישתקם - ולהעדיף את עקרון השיקום על פני העיקרון המנחה בענישה, הלוא הוא עקרון ההלימה (זה המצוי בבסיסו של תיקון מס' 113). כאמור, לשיטתי, עניינו של הנאשם דכאן נופל לגדרם של המקרים החריגים הללו.

אינני מתעלם, ולו לרגע מכך שעניין לנו במי שעסק **בסוג סם** המהווה סכנה ממשית (הרואין), ובכמות שאינה מבוטלת. עם זאת, חרף חומרת המעשה לא סברתי, כי זה המקרה, שבו על אינטרס הציבור להלום את חומרת המעשה ולהרתיע בענישה לגבור על הצורך לשקם את הנאשם (פעולה, המשרתת גם היא עצמה את אינטרס הציבור במובנו הרחב ולא רק את האינטרס הצר של הנאשם). **רקעו הנפשי; עברו הנקי; הזמן שחלף מאז ביצוע העבירות; והדרך השיקומית יוצאת הדופן שאותה עבר כמו גם החשש שמא הסטתו מדרך זו תשיבנו לדרך הפשע מטות את הכף בעיני בעניין זה.**

לסיכום, לאור נתוני השיקום הטובים והסיכוי הממשי "להשיב" לחברה מכור לסמים שקיים בעניינו סיכוי של ממש שיצליח להשתקם, ובכך להפוך לאזרח מן השורה, סברתי כי ראוי במקרה זה לסטות ממתחם הענישה מטעמי שיקום.

בהתחשב במכלול האמור לעיל מצאתי להטיל על הנאשם עונשים כדלקמן -

א. 4 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודת שירות, בניכוי ימי מעצרו בכליאה. לא מצאתי לנכון להטיל תקופת מאסר ארוכה יותר מכך בהתחשב בקשיי הפרנסה הניכרים עימם מתמודד הנאשם, בזמן הרב שחלף

מאז ביצוע העבירה ובהפרעה הפוסט טראומטית, שממנה הוא סובל.

את עבודת השירות יבצע הנאשם במקום העבודה: **חברת קדישא חיפה - שדה יהושע. עליו להתייבב לריצוי עונשו ביום 15.11.21 עד השעה 08:00, ביחידת עבודות השירות, שלוחת צפון, בסמוך לביס"ר מגידו.**

הזהרתי את הנאשם כי עליו לעמוד בכל תנאי העסקתו במסגרת זו. התנהגות בניגוד לאמור עלולה להוות עילה להפסקה מנהלית של ריצוי עונשו בדרך של עבודות שירות. משמע, מאסרו יומר לריצוי מאחורי סורג ובריח.

ב. הנאשם יושם תחת **פיקוח שירות-המבחן למשך 18 חודשים מיום מתן גזר-דין זה**. החלטתי לקבוע תקופה ארוכה יותר של פיקוח לעומת זו שהומלצה על ידי שירות המבחן על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכוי שהנאשם יסטה מהדרך הנורמטיבית, שבה בחר. הנאשם מוזהר בזאת שאי-ציות להוראות שירות המבחן או הפרת הצו בכל דרך אחרת עלולה להביאו להידון מחדש בגין העבירה הנדונה כאן ולריצוי מאסר בפועל.

ג. 18 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים עבירה על פקודת הסמים המסוכנים אשר איננה כרוכה בצריכת סם או בהחזקתו לצריכה עצמית בלבד.

ד. 3 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור במשך 3 שנים עבירה של שימוש בסם מסוכן או של החזקתו לצריכה עצמית.

ה. לא מצאתי לנכון להטיל על הנאשם קנס בשים לב לקשייו הכלכליים ולהפרעה הפוסט טראומטית המקשה עליו להתפרנס.

העתק גזר הדין יועבר לעיונו של הממונה על עבודות השירות ואל שירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, ו' תשרי תשפ"ב, 12 ספטמבר 2021.